

Slovenija

Površina 20273 km², **prebivalcev** dva milijona

Narodne meje (etnične) – administrativne meje (narodno mešana območja, zamejski Slovenci)

Slovenija leži na stičišču Alp, Dinarskega gorstva, Panonske kotline in Jadranskega morja (srednjeevropska država)

Raznolikost: geografska, družbena

Upravna delitev (občine) – geografska delitev: Gorenjska, Dolenjska, Notranjska, Štajerska, Primorska, Prekmurje

Naravo-geografska delitev: alpske, predalpske, dinarske primorske panonske pokrajine

Alpske: SZ, visokogorje, apnenec, ostri vrhovi in strma pobočja, nad 2000m, živinoreja

Predalpske: v velikem loku prek osrednje SLO, hribovje, živinoreja, poljedelstvo, Ljubljanska kotlina, industrijska središča, ...

Dinarske pokrajine: južne SLO, apnenec, kras, kraški pojavi, planote, podolja, ravniki, redko poseljena, gozdarska in lesna industrija

Primorske pokrajine: JV SLO, Jadransko morje, gosto naseljeno, vinogradništvo, sadjarstvo, Luka Koper, turizem, ribolov, Fliš (ob morju), apnenec (na Krasu)

Panonske pokrajine: SV SLO, panonske ravnine, panonska gričevja, kmetijstvo, manj razvita območja

Zemeljsko površje: notranje sile (izvor v notranjosti Zemlje), zunanje sile (zunaj zemlje)

Notranje sile: vulkansko delovanje, potrese ter gubanja, prelamljanje površja

Zunanje sile: delovanje sonca (temperaturne razlike), voda, zrak, veter

Mehanično preperavanje: višje-nižje temperature, voda zmrzne ...

Kemično preperavanje: voda ob pomoči CO₂ apnenec raztaplja in odnaša

Kamnine glede na nastanek: magmatske, sedimentne ali usedline, metamorfne

Magmatske: ohlajanjem magme. Pod površjem-globočnine, na površju-predornine. Pohorski tonoliti.

Usedline (sedimentne kamnine): nastanejo z usedanjem. V morju ostanki trdih delov organizmov-apnenec (Alpe, kras, kraški pojavi). Usedanje gradiva-prod, pesek, glina, konglomerat (sprjeti prod), peščenjak (sprjeti pesek), glinavec, lapor, fliš

Metamorfne kamnine: iz magmatskih ali iz sedimentnih, ki so se pogrezile v Zemljino notranjost. Pod vplivom pritiska in temperature se spremenijo. Pohorje, Kozjek.

Kamnine glede na starost: geološko obdobje v katerem so nastale

Stari zemeljski vek (predkambrij, paleozoik): metamorfne na Pohorju in Kozjaku (glinavci in peščenjaki)

Srednji zemeljski vek (kenozoik): apneneci in dolomiti

Novi zemeljski vek (kenozoik): terciar (laporji in peščenjaki), kvartar (prod, pesek, glina)

Kdaj in kako je nastalo današnje površje SLO? tabela na strani 24.

Podnebje, zmerno toplo podnebje, tudi vlažno

Temperaturni obrat (toplotna inverzija)

Raznolikost SLO glede na količino padavin (alpska-dinarska pregrada: od Julijskih Alp prek Trnovskega gozda do Snežnika). Od Zahoda proti Vzhodu. Suše, poplave.

Tri tipe podnebja: primorsko, zmerno celinsko, gorsko

Primorsko: JZ SLO, od obale do visokih dinarskih kraških planot, toplo in milo podnebje,

Zmerno celinsko podnebje: večji del SLO, pozimi manj kot 0 °C, zime hladne, poletja vroča, ...

Gorsko podnebje: alpska visokogorja in gorske doline, ostro, ...

Velika raznolikost rastlinstva: 54% površja pokriva gozd (bukev, beli gaber, hrast – smreka, rdeči bor, črni bor, ... Gozdovi raznoliki in bolje ohranjeni kot drugod po Evropi

Rastlinski višinski pasovi:

- kotline, doline, kraške globeli (človekovi posegi, kulturno rastlinstvo)

- topli pas (trta) do 500m

- listnati gozd->mešani->iglasti pri 1000m

- zgornja gozdna meja: ruševje travniško rastlinstvo->grušč, skalovje

Pojmi:

Narodno mešana območja-območja, kjer živita pomešana dva ali več narodov.

Slovensko zamejstvo-območje slovenske narodne manjšine v sosednih državah.

Zamejski Slovenci-Slovenci, ki žive v slovenskem zamejstvu.

Upravna delitev-delitev države na več ozemeljskih enot, ki se opravi zaradi nemotnega delovanja državne uprave.

Planote-dvignjeni deli površja, ki so od daleč videti precej uravnani.

Podolja-nižji deli površja, pogrezneni med okoliške planote.

Kraški ravniki-vsi uravnani in razjedeni deli kraškega površja.

Notranje sile-sile, ki imajo svoj izvor v notranjosti Zemlje.

Zunanje sile-sile, ki imajo svoj izvor zunaj Zemlje.

Erozija-različne oblike razjedanja in odnašanja zemeljskega površja.

Magmatske kamnine-kamnine, nastale z ohlajanjem magme pod površjem (globočnine) ali lave na površju (predornine).

Tonalit-magmatska kamnina, ki se uporablja za tlakovanje cest.

Sedimentne kamnine ali usedline-kamnine, ki nastanejo z usedanjem.

Kras-površje, kjer prevladujejo apneneci in njim sorodne prepustne kamnine, na katerim nastanejo kraški pojavi.

Konglomerat-kamnina, ki nastane s sprjetjem proda.

Peščenjak-kamnina, ki nastane s sprjetjem peska.

Glinavec-kamnina, ki nastane s sprjetjem gline.

Lapor-kamnina iz drobnih zrn gline in apnenca ali dolomita.

Fliš-kamnina, pri kateri se menjajo plasti laporja, peščenjaka in drugih kamnin.

Metamorfne kamnine-spremenjene (preobražene) magmatske ali sedimentne kamnine.

Predkambrij-najstarejše in najdaljše geološko obdobje.

Paleozoik-stari zemeljski vek.

Meozoik-srednji zemeljski vek.

Kenozoik-novi zemeljski vek. Delimo ga na terciar in kvartar.

Temperaturni obrat-vremenski pojav, pri katerem se hladnejši zrak, ki je težji, uleže na dno kotline in od tam izpodrine toplejši zrak.

Topli pas-višinski pas, ki se začne na pobočjih nekaj metrov nad dnom kotlin in ima višje temperature kot pas pod njim.